

Школьніков Владислав Ігорович, слухач
магістратури НАВС;

Науковий керівник: Білецька К. К.,
науковий співробітник відділу організації
науково-дослідної роботи НАВС

ПРОТИДІЯ НАСИЛЬСТВУ В СІМ'Ї: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

Насильство в сім'ї є однією з найбільш розповсюджених форм порушення прав людини. Адміністративна практика свідчить, що у 2013 році в Україні було виявлено 116 524 адміністративних правопорушень пов'язаних з вчиненням насильства в сім'ї. В подальших роках було зафіксовано близько 130 тис. випадків насильства в сім'ї, а станом на вересень 2016 року до Національної поліції України вже надійшло близько 90 тис. звернень про факти домашнього насильства. Згідно зі статистичними даними поліції Польщі, за кожен з останніх трьох років сталося близько 86 500 втручань поліції в ситуації насильства у сім'ї. Насильство в сім'ї згідно з польським законодавством є злочином, яке визначається в статті 207 Кримінального кодексу Польщі (Розділ XXVI. Злочини проти сім'ї та опіки) [3, с.78].

Актуальність досліджень в даній сфері полягає в тому, що Верховна Рада України прийняла два законопроекти «Про запобігання та протидію домашньому насильству» і «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами».

Перший законопроект передбачає створення Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства. Другий - доповнення Кримінального кодексу України статтею 126-1, згідно якої домашнє насильство визнається злочином. У зв'язку з цим, закордонний досвід в боротьбі з насильством в сім'ї є визначальним для України, оскільки в більшості країн Європейського Союзу вчинення насильства в сім'ї є криміналізованою дією.

В Польщі про насильство в сім'ї може повідомити будь-яка особа на підставі підозри, що негайно веде до розслідування даного факту [4, с.49]. Метою патрульного при отриманні заяви є зупинення злочину «тут і зараз» і забезпечення безпеки жертв. Поліцейському на місці події необхідно заповнити частину А «Блакитної картки», в якій містяться відомості про жертву насильства, про особу правопорушника, огляд місця події, контактні дані свідків. Даний документ відразу ж, але не пізніше 7 днів, повинен отримати голова міждисциплінарного комітету з справ насильства в сім'ї.

Частина В «Блакитної картки» повинна залишитися у потерпілого. Даний документ носить інформативний характер: роз'яснення поняття насильства в сім'ї та кримінальної відповідальності за вчинення насильства; дані установ та неурядових організацій, до яких потерпіла особа може звернутися за допомогою.

Щодо правопорушення, то отримана патрульним інформація передається до міждисциплінарного комітету, мета діяльності якого полягає в координації системи протидії насильству в сім'ї на найнижчому рівні місцевого самоврядування. До складу комітету входять представники центра соціальної допомоги, муніципальних комісії з проблем алкоголізму, поліції, освіти, охорони здоров'я, громадської організації, судовий куратор, іноді також може входити прокурор та представник організації з запобігання насильства в сім'ї. Також може створюватися робоча група з розслідування того чи іншого правопорушення.

Міждисциплінарний комітет або робоча група вирішують, як часто повинен відвідувати правоохоронець родину в якій сталося насильство. Згідно з розпорядженням Ради Міністрів Польщі від 13 вересня 2011 року поліцейський зобов'язаний навідувати сім'ю, в якій було скоєно насильство[4, с.2]. Метою даних візитів є перевірка стану безпеки жертви, інформування про, те що насильство є кримінально караним діянням, про необхідність негайного звернення до медичної установи у разі

вчинення насильства. З урахуванням отриманої інформації під час візитів поліцейський має право звернутися до прокурора з проханням про застосування відповідних заходів профілактики.

За сучасних умов в багатьох країнах світу, простежуються тенденції до поширення насильницьких дій у сім'ї. Досвід Польщі свідчить про те, що до проблеми насильства в сім'ї необхідно підходити комплексно із залученням спеціалістів з різних державних та громадських організацій. Крім цього, заходи профілактики потрібно більше застосовувати не до правопорушника, а до жертви насильства в сім'ї. Це пов'язано з тим, що правопорушника в обов'язковому порядку понесе відповідальність за скоєне правопорушення за рішенням суду та відповідно до закону.

Індивідуально-профілактична робота повинна бути спрямована на осіб, схильних до вчинення правопорушень, та осіб, які перебувають на профілактичних обліках, щодо попередження вчинення з їх боку злочинів. Натомість ґрунтовна психологічно-педагогічна робота з жертвою злочину має стати пріоритетом у розробці національного профілактичного механізму протидії насильству в сім'ї. Відновлення морально-психологічного стану жертви та незалежність особи від правопорушника дозволить зменшити кількість правопорушень, пов'язаних з насильством в сім'ї.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон про запобігання насильства в сім'ї від 29 липня 2005 року // [Електронний ресурс]. Режим доступу: Шп://I8ap.8e_)t^ou.pШelail88ery1e1? id=WDU20051801493
2. Закон про поліцію від 6 квітня 1990 року // [Електронний ресурс]. Режим доступу :<http://isap.sejm.gov.pl/Detai1sServ1et?id=WDU19900300179>
3. Кодекс карний від 6 червня 1997 року // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/Detai1sServ1et?id=WDU19970880553>

4. Розпорядження Ради Міністрів від 13 вересня 2011 року про процедуру «Блакитна картка» і зразки формулярів «Блакитна картка»// [Електронний ресурс]. Режим доступу : [http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20112091245.](http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20112091245)